

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

« 31 » 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО
для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **033 Філософія**
освітній рівень **перший (бакалаврський)**
освітня програма **Філософія**
спеціалізація **-**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021 / 2022
Семестр	IV
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Сарапін Олександр Васильович, к. ф. н., доцент кафедри релігієзнавства;

Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. М. Машкова (підпис, ПІБ, дата) « 31 » 08 2022 р.
на 20 ___ / 20 ___ н.р. () « ___ » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: *Сарапін Олександр Васильович, к.ф.н., доцент кафедри релігієзнавства*

Затверджено

« *26* » *серпня* 2021 р.

Зав. кафедри релігієзнавства

Евген Харьковщенко
(підпис) (Евген ХАРЬКОВЩЕНКО)
(прізвище та ініціали)

Протокол № *1* від « *26* » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії *Ірина Маслікова* (Ірина МАСЛІКОВА)

«31» серпня 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р. Протокол № *2* від *31.08.2022* р.

Ірина Маслікова

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з важливими темами релігієзнавства як гуманітарної дисципліни знання. Відтак розкриваються загальні питання релігієзнавства, основні положення теорії релігії та пропонується виклад особливостей сприйняття та розуміння найбільш репрезентативних релігійних традицій, акцентуючи при цьому на виявленні їх віроповчального, ціннісно-нормативного, культового та інституціонального компонентів.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** здобутки основних релігійних традицій, їх історико-культурну значущість та географію поширення, стан конфесійної конфігурації сучасної України.
2. **Вміти** розбиратись у можливих варіантах розв'язання питань теоретичного релігієзнавства і теорії релігії; пояснити основні віроповчальні, культові та інституціональні особливості релігійних традицій; орієнтуватись у сакральних текстах та важливих першоджерелах релігієзнавчої тематики.
3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та критичного аналізу джерел; використання іншомовних фахових інформативних джерел з релігієзнавчої тематики.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Релігієзнавство» є обов'язковою дисципліною для спеціальності «філософія», що читається у першому семестрі II курсу бакалаврату. У змістовному відношенні постає викладом не лише віроповчального, ціннісно-нормативного, культового та інституціонального потенціалу релігійних традицій світу, але й демонстрацією їх інтелектуальних можливостей. Відповідно, ознайомлення з ідеями цього курсу сприятиме більш поглибленому, більш якісному розумінню студентами проблем, пов'язаних з функціонуванням феномену релігії та її найбільш помітних історичних форм.

4. Завдання (навчальні цілі): надати студентам цілісну систему знань про питання теоретичного релігієзнавства та теорії релігії, розкрити потенціал найбільш важливих релігійних традицій світу, посприяти формуванню навичків критичного аналізу сакральних текстів та значних здобутків релігієзнавчої думки.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.

ФК 2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

ФК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумков ій оцінці з дисциплін и
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1.	особливості визначення релігієзнавства та різні дослідницькі підходи у його сприйнятті; форми взаємозв'язку релігієзнавства з іншими філософськими дисциплінами	лекція, самостійна робота	тест-контрольна робота, іспит	10

1.2.	передумови становлення науки про релігію, особливості її змістовної та навчальної ідентифікації, основні етапи її розвитку.	лекція, самостійна робота	тест-контрольна робота, іспит	5
1.3.	особливості конфесіоцентричного та релігієзнавчого дослідження явищ релігії	лекція, самостійна робота	тест-контрольна робота, іспит	5
1.4.	структуру релігієзнавства та характеристики його дисциплін	лекція, самостійна робота	тест-контрольна робота, іспит	10
1.5.	місце філософії релігії у структурі релігієзнавства і в системі філософського знання, її концептуальні форми в історико-філософському процесі	лекція, самостійна робота	тест-контрольна робота, іспит	10
	Вміги:			
2.1.	демонструвати обізнаність з дослідницькими проектами і спеціалізованою літературою, присвяченим тематиці релігієзнавства.	семінари, самостійна робота	усні доповіді, конспекти джерел, тест-контрольна робота, іспит	10
2.2.	пояснювати запропоновані класиками науки про релігію варіативні розв'язання її різних питань.	семінари, самостійна робота	усні доповіді, конспекти праць, іспит	10
2.3.	орієнтуватись у першоджерелах, коментованій літературі та реферативних викладах	семінари, самостійна робота	усні доповіді, конспекти праць	5
	Комунікація:			
3.1.	використовувати знання іноземних мов для аналізу читання новітньої спеціалізованої літератури у процесі підготовки до семінарських занять та написання самостійних робіт	семінари, самостійна робота	усні доповіді, диспути, конспекти праць	5
3.2.	подавати результати опрацьованих першоджерел у вигляді доповідей повідомлень, реферування, конспектів	семінари, самостійна робота	усні доповіді, диспути, конспекти праць	10
3.3.	проводити на належному рівні полеміку стосовно дискусійних аспектів розв'язання класиками актуальних проблем релігієзнавства	семінари, самостійна робота	усні доповіді, бліцопитування диспути	10
	.Автономність та відповідальність:			
4.1.	здійснювати самостійний пошук рекомендованої до семінарів та додаткової літератури з тематики релігієзнавства	семінари, самостійна робота	конспекти праць	5
4.2.	нести відповідальність за достовірність і конфесійну неупередженість дослідницьких розшуків, письмових робіт та апробованих на семінарах докладів.	семінари, самостійна робота, екзаменаційна робота	усні доповіді, диспути, конспекти, іспит	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1-1.4.	1.5	2.1-2.3	3.1-3.3	4.1-4.2.
Програмні результати навчання (назва)					
ПРН 1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.	+	+		+	
ПРН 3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.	+			+	
ПРН 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.			+	+	+
ПРН 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.	+	+	+	+	+
ПРН 16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.	+		+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.3); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2 – 36 / 60 балів
2. **Індивідуальна самостійна робота (реферат на тему «Порівняльний аналіз авраамічних релігій»):** РН 2.1, 2.3, 3.1, 4.2 – 12 / 20 балів
3. **Тест-контрольні роботи (дві):** РН – 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1 – 12 / 20 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійну роботу (на тему «Порівняльний аналіз авраамічних релігій»), 3) дві тест-контрольні роботи, з урахуванням коефіцієнту 0,6. Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

- в максимальному вимірі $100 \text{ балів} \times 0,6 = 60 \text{ балів}$
- в мінімальному вимірі $60 \text{ балів} \times 0,6 = 36 \text{ балів}$

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2. – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 3 питань, два з яких (за вибором студента) оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До тем: 2, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 30, 32 протягом семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 12 = 36	«5» x 12 = 60
Індивідуальна самостійна робота	До тем 23, 25, 27, 28, 29, 31: Підготовка реферату на тему «Порівняльна характеристика авраамічних релігій»	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Тест-контрольні роботи	Перша до тем: 1, 3, 5, 6, 8,9 Друга до тем: 11, 13, 15, 17, 19, 21	«6» x 2 = 12	«10» x 2 = 20
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту		60	100
Загальна семестрова оцінка з урахуванням коефіцієнту 0,6		«60» x 6 = 36	«100» x 0,6 = 60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Індивідуальна самостійна робота (порівняльна характеристика авраамічних релігій):

20-18 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

17-15 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

14-12 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

3. Тест-контрольна робота (дві):

Тест-контрольна робота дозволяє оцінити певний обсяг знань, якими володіє студент і те, наскільки ці знання є систематизованими. Вона укладена таким чином, що студент при умові відвідування лекцій і належної самостійної підготовки в семестрі в змозі відповісти мінімум на п'ять запропонованих питань.

10 балів – студент дав правильні відповіді на усі питання тесту.

9 балів – студент неправильно відповів тільки на одне питання тесту.

8 балів – студент дав неправильну відповідь на два питання тесту.

7 балів – студент дав неправильну відповідь на три питання тесту.

6 балів – студент дав неправильну відповідь на чотири питання тесту.

4. Кожне питання в екзаменаційній роботі (вибір студентом 2-х з 3-х питань у білеті):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.**

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Частина 1. Загальні питання релігієзнавства і теорії релігії. Форми архаїчної релігійності та їх трансформації.				
1.	Презентація, зміст та структура релігієзнавства.	2		2
2.	Праця М. Мюллера «Вступ до науки про релігію» (лекція 1).		2	2
3.	Сутність релігії та її характеристики.	2		2
4.	Соціологічний аналіз релігії у праці Е. Дюркгейма «Елементарні форми релігійного життя» (Вступ. Глава I).		2	2
5.	Феноменологія релігійної віри.	1		1
6.	Релігійні традиції: їх розуміння, структура, типології.	1		1
7.	Праця В. Джеймса «Різноманіття релігійного досвіду» (лекція II).		2	2
8.	Проблема походження релігійних вірувань та уявлень.	2		2
9.	Вірування, уявлення і міфи архаїчної епохи, їх трансформації. Тест-контрольна робота.	2		2
10.	Питання магії у творі Дж. Дж. Фрезера «Золота гілка» (Глави 3–4).		2	2
Частина 2. Язичницькі традиції Європи. Релігійні традиції Сходу.				
11.	Давньогрецьке і римське язичництво.	2		2
12.	Олімпійський пантеон гомерівського епосу.		2	2
13.	Давньослов'янське язичництво та його історичні трансформації.	2		2
14.	Характеристика «Велес-книги» і проблема її автентичності.		2	2
15.	Релігійні традиції давньої Індії, та їх сучасні модифікації.	1		1
16.	Основні ідеї твору «Бхагавадгіта». (глави 5 – 12).		2	2
17.	Автохтонні релігії Китаю і Японії.	1		1
18.	Філософський потенціал твору «Дао де цзін».		2	2
19.	Буддизм як релігійна традиція.	2		2
20.	Філософський потенціал твору «Дгаммапада».		2	2
21.	Релігійні традиції Давнього Ірану та їх модифікації. Тест-контрольна робота.	2		2
22.	Авеста.		2	2
Частина 3. Авраамічні релігії.				
23.	Іудаїзм в духовній історії людства.	1		2
24.	Масоретська редакція Біблії як джерело іудейської духовності.		2	2
25.	Раннє християнство та інституції орієнтального християнства.	1		2
26.	Новий Завіт як джерело християнської духовності.		4	2
27.	Православ'я: його конфесійні своєрідності та регіональні особливості.	2		2
28.	Римо-католицизм і греко-католицизм: їх конфесійна	2		2

	характеристика.			
29.	Реформаційний та пізній протестантизм.	2		2
30.	Апологія конфесійних меншин у праці М. Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму».		2	2
31.	Іслам.	2		2
32.	Коран.		2	2
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Біблія. Сучасний переклад Р. Турконяка. – К.: Українське біблійне тов-ство, 2021. – 1172 с.
2. Бгавадгіта / Пер. Д. Бурба. – Х.: Фоліо, 2020. – 139 с.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К.: Наш формат, 2018. – 216 с.
4. Велесова книга: духовний заповіт предків. Ритм. пер. укр. мовою, дослідження та рецензії Б. Яценка. – К.: Велес, 2008. – 160 с.
5. Дао де цзин. – Х.: Фоліо, 2020. – 88 с.
6. Дисциплінарне релігієзнавство. Навчальний посібник / За ред. А. Колодного. – К.: Відділення релігієзнавства Інституту філософії НАН України, 2010. – 219 с.
7. Дюркгейм Е. Первісні форми релігійного життя. – К.: Юніверс, 2002. – 424 с.
8. Еліаде М. Пошуки. Історія та смисл в релігії. – К.: Дух і Літера, 2018. – 256 с.
9. Еліаде М. Трактат з історії релігій. – К.: Дух і літера, 2016. – 520 с.
10. Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. – 689 с.
11. Книга Дао де цзин. Канон шляху і спроможності (білінгва) / Пер. А. Накорчевський. – К.: ArtHuss, 2020. – 200 с.
12. Кун. М.А. Легенди і міфи стародавньої Греції. – Х.: Фоліо, 2008
13. Преславний Коран. Переклад смислів українською мовою / Пер. з араб. М. Якубович. Медина: Центр ім. Короля Фагда з друку Преславного Сувою, 2012
14. Протеро С. Вісім релігій, що панують у світі. – К.: Book Chef, 2021. – 464 с.
15. Frazer J.G. The Golden Bough: a study in comparative religion. – New York; London: Macmillan Press Ltd, 1990 (reprint of the 1st edition 1922). – VII, 718 p.
16. James W. The Varieties of Religious Experience. – London and New York: Routledge, 2008. – 432 p.
17. Müller F. Max. Introduction to the Science of Religion: Four Lectures Delivered at the Royal Institution (Classic Reprint). – London: Forgotten Books, 2015. – 420 p.
18. The Zend-Avesta. P. 2: The Sîrôzahs, Yasts, and Nyâyis / transl. by J. Darmesteter. – Oxford: Clarendon press, 1883. – VIII, 384 с.
19. The Zend-Avesta. P. 3: The Yasna, Visparad, Afrinagan, Gahs and miscellaneous fragments / transl. by L.H. Mills. – Oxford: Clarendon press, 1887. – XLVII, 404 с.

Додаткова:

1. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: Наукова думка, 1988. – 259 с.
2. Боги та богині давньогрецької міфології. – К.: Nebo BookLab Publishing, 2017 – 80 с.
3. Брильов Д.В. Іслам: історія, віровчення та культова практика. Підручник. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – 141 с.
4. Віктор (Коцаба), єпископ. Історія Православ'я в Україні в новітній час: навч. посібник. – К.: Вид. відділ УПЦ, 2021. – 244 с.
5. Геллей Г. Біблійний довідник Геллея. – Торонто: Всесвітня Християнська Місія, 1985. – 859 с.

6. Гілл Дж. Історія християнства. – К. Темпора, 2011. – 560 с.
7. Головащенко С. Біблієзнавство. Вступний курс. К.: Либідь, 2001. – 496 с.
8. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1999. – 352 с.
9. Далай, лама XIV, Стріл-Реввер С. Книга радості. Звернення до молодого покоління / Пер. В. Бузейчука. – Х.: КСД, 2019. – 144 с.
10. Зінченко А. Новітня історія релігійних спільнот в Україні. Навчальний посібник. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 407 с.
11. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 1. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. – К.: Укр. Центр духовної культури, 1996. – 384 с.
12. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 2. Українське православ'я. – К.: Укр. Центр духовної культури, 1997. – 376 с.
13. Історія релігії в Україні: у 10-ти томах. Том 3. Православ'я в Україні. – К.: Укр. Центр духовної культури, 1999. – 560 с.
14. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 4. Католицизм. – К.: Світ знань, 2001. – 598 с.
15. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 5. Протестантизм. – К.: Світ знань, 2002. – 424 с.
16. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 6. Пізній протестантизм. – К.: Світ знань, 2008. – 632 с.
17. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 7. Релігійні меншини України. – К.: Світ знань, 2011. – 600 с.
18. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 8. Нові релігії України. – К.: Світ знань, 2010. – 828 с.
19. Історія релігії в Україні в 10-ти томах. Том 9. Релігія і Церква в історії української діаспори. – К.: Світ знань, 2013. – 906 с.
20. Історія релігій в Україні: У 10-ти томах. Том 10. Релігія і Церква років незалежності України. – Дрогобич: Коло, 2003. – 616 с.
21. Каюа Р. Людина та сакральне. К.: Ваклер, 2003. – 256 с.
22. Ключек Г. Світ «Велесової книги». – Кіровоград: Степова Елада, 2001. – 160 с.
23. Кудасевич Й. Богословсько-практичне введення до Святого Письма. – Львів: Свічадо, 1994. – 136 с.
24. Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні: курс лекцій. – Львів: Просвіта, 1995. – 349 с.
25. Матвеев В.О. Крішнаїти в Україні: проблеми і тенденції культурно-релігійного діалогу. – К.: Міленіум, 2005. – 225 с.
26. Мессорі В. Гіпотези про Ісуса. – Львів: Свічадо, 1998. – 296 с.
27. Мірча Еліаде як класик світового релігієзнавства. Збірник наукових статей. – К.: ПАРАПАН, 2007. – 192 с.
28. Паращевін М. Релігія та релігійність в Україні. – К.: Інститут політики, Інститут соціології НАН України, 2009. – 68 с.
29. Пелікан Я. Кому ж належить Біблія? Історія Святого Письма крізь століття. – К.: Дух і Літера, 2011. – 392 с.
30. Плохій С. Державна церква в Україні: ідеї, моделі, реалії // Сучасність. – 1995.– №7-8. – С. 106–114.
31. Релігієзнавчий словник. – К.: Четверта хвиля, 1996. – 392 с.
32. Релігієзнавство: навчальний посібник / Наук. ред. Д. В. Брильов. – К.: Дух і Літера, 2018. – 328 с.
33. Релігія в сучасному світі: матеріали до курсу релігієзнавства / за ред. Г. Зімоня. Львів: Свічадо, 2007. – 504 с.
34. Репресована церква: Про трагічну долю Української Греко-Католицької Церкви. – Дрогобич: Вид. фірма «Відродження», 1994. – 526 с.
35. Саган О.Н. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. – К.: Світ знань, 2004. – 912 с.
36. Санніков С.В. Популярна історія християнства. Двадцять століть у дорозі: Незакінчена п'єса в 6 діях із прологом і епілогом. – К.: Самміт-Книга, 2012. – 478 с.
37. Сарапін О.В. До питання про зміст понятійних конструкцій «історія вітчизняної релігієзнавчої думки» та «історія вітчизняного релігієзнавства» // Релігієзнавчі нариси. 2019. – № 9. – С. 34-46.

38. Стрелкова А.Ю. Буддизм: філософія порожнечі. 2-е вид. доповнене. – К.: Вид. дім «КМА», 2020. – 408 с.
39. Українська Православна Церква. Віхи історії. – К.: Вид. відділ УПЦ, 2021 – 200 с.
40. Українська релігієзнавча енциклопедія / за ред. А.М. Колодного. – Том перший. А – І. – К.: Інтерсервіс, 2022. – 820 с.
41. Якубович М. Іслам в Україні. Історія і сучасність – Вінниця: ТОВ «Нілан-Лтд, 2016. – 364 с.
42. Яннарас Х. Православ'я // Православний вісник. – 1998. – №3. – С. 19-29.
43. An Introduction to Ancient Iranian Religion: Readings from the Avesta and Achaemenid Inscriptions. – Minneapolis: University of Minnesota Press, 1983 –X, 196 p.
44. Bellah R. N. Religion in Human Evolution. – Cambridge (Mass.), London: The Belknap Press of Harvard University Press, 2011. — 746 p.
45. Smart N. The Phenomenon of Religion. – London: Macmillan, 1973. – 157 p.
46. Zdybicka Z.J. Człowiek i religia. Lublin: Polskie towarzystwo T. z Akwinu, 2006. – 382 s.

Інтернет-ресурси:

1. Дхаммапада (Так говорив Будда) / переклад М. Копаниці. – Режим доступу:
http://chtyvo.org.ua/authors/Davnoindiiska_kultura/Dhammapada/
2. James W. The Varieties of Religious Experience: a Study in Human Nature. – Режим доступу:
<http://ebooks.adelaide.edu.au/j/james/william/varieties/complete.html>